

Pravda a logika / Učení (se) jako schopnost

Jaký je nejvlastnější cíl filosofa, jímž se řídí (jímž se musí a má řídit) ve své práci (ve svých aktivitách)? Eventuelně – je-li takových cílů několik, aniž by jeden byl ten rozhodující – jaké jsou to ty nejvlastnější cíle a úkoly? V jistém smyslu je ovšem takovým rozpoznávaným cílům nutně nadřazen cíl, který se neomezuje ve své platnosti jen na filosofa (filosofy), ale na každého člověka, na všech y lidi; a to je služba pravdě a tomu, aby ta se co nejzřetelněji ukázala a projevila. Z toho pak zřetelně vyplývá, že smysl filosofování nekončí s individuálním rozpoznáváním toho, co je v dané situaci „tím pravým“, nýbrž že se nutně vztahuje i k tomu, že výsledky takového rozpoznávání je třeba sdělovat i dalším lidem (a nejen filosofům), a to zároveň s tím, že jsou uváděny důvody, proč taková jednotlivá sdělení se mohou dovolávat právě na to, být považována na „to pravé“ v dané situaci. A to má ovšem některé důsledky pro to, jak se takové aktivity filosofa mají utvářet a rozvíjet. Na prvním místě – alespoň jak tomu sám rozumím – nesmí stát úsilí o vytvoření co nejpromyšlenějšího systému (v sobě logicky strukturovaného – nejde tedy o problematizování systémovosti či systematičnosti jako metody práce!), ale vždycky také o nalezení způsobu, jak nejlépe a nejpřesvědčivěji sdělit myšlenku také těm druhým (a nejen filosofům). A protože apel na logické závěry posluchače je ve své funkčnosti značně závislý na vnímavosti posluchačů, je třeba uvážlivě své vlastní argumenty formulovat tak, aby se nevymykaly této vnímavosti. (Výsledně pak platí, že není vždy nezbytné uvádět v úplnosti i důvody parciální, eventuálně okrajové, ovšem nikdy ne falešné!) A protože žádný systém nemůže při sdělování působit jako celek, ale v jistém smyslu musí užívat více méně omezených /ohraničených) kontextů, mají při sdělování důvodů přednost menší kontexty, tj. např. aforismy, před většími typy pojednání, apod. (Tady je vhodné třeba poukázat na příklady takového Kierkegaarda nebo Nietzscheho apod.) Velikost filosofa nemůže být měřena na rozsahu jeho uzavřených a ukončených veledě! Velcí filosofové mohou být velcí také proto, že zveřejnili jen nějaké marginálie, ale s obrovským dosahem (a ten obrovský dosah je zajištěn *logem*, nikoli pouhou logikou, ta může být leda až dodatečně vyjasňována logickým myšlením, jež ovšem může být také nepravé, falešné, mylné).

(Praha, 181118-1.)